



UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

R. P. Ioannis Azorii Lorcitani, Societatis Iesv Presbyteri Theologi, Institvtiones Morales

In Qvibus Vnivers[a]e Qvaestiones ad Conscientiam recte aut prauè
factorum pertinentes, breuiter tractantur

Azor, Juan

Coloniae Agrippinae, 1612

14 De aliis causis, quibus dominium reru[m] acquiritur.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14014

*pecul. ff. de usur. & Instit. de Rerum diuision. §. In pecu-
dum, & l. Mulier. §. Sed enim. ff. ad Senat. consul. Tre-
bell. At partus ancillarum nostrarum nostri quidem sunt
iure gentium, Instit. de iure personarum. §. Serui autem.
aut nascuntur, quia quod pertinet ad status causam, par-
tus non patris, sed matris conditionem sequitur. l. Par-
tum. C. de Rei vindic. & Instit. de Ingen. l. i. At vero
inter fructus non numeratur. l. Mulier sed enim. ff. Ad Se-
nat. consul. Trebell. & l. In pecudum. ff. De usur. In-
stit. De Rerum diuision. §. In pecudum: quoniam per ab-
surdum, & inhumanum visum est veteribus Iurisconsultis
Papiniano, Vlpiano, & Caio, ut homo censeretur in
fructibus, cum omnes fructus gratia hominum natura
producent. Et hinc est, ut usufructuarius in ancillæ par-
tu nihil iuris habet, & partus ad dominum proprie-
tatis pertinet. l. Verus, de usufructu, Paulus Sentent.
lib. 3. Titul. 8. & Instit. De Rerum diuision. §. In pecudum.
Fœtus tamen animantium brutorum non ad dominum
proprietatis, sed ad usufructuarium spectant, quæ in fructi-
bus sunt.*

Iure idem gentium, siue naturali nascimur rerum
dominia per alluionem. l. Aded quidem. ff. de Acqui-
rend. rerum domin. & Instit. de Rerum diuision. §. Præterea.
Porto alluio, ut ibidem habetur, est incrementum late-
tens, hoc est, occultum, sentimque procedens, quando
scilicet, flumen publicum ex vna parte per minutissimas
partes addit, ex alia parte opposita diminit, & contradi-
ad ed latenter, ut cognosci minime possit, quantum quo-
quo temporis momento accedat. Et ibidem subjicit Iusti-
nianus Imperator ex Caio Iuriconsulto in l. citata Aded
quidem. §. Quod si vis. ff. De Acquir. rerum domin. [Quod
si vis fluminis de tuo prædio aliquam partem detraxerit, &
vicini prædio appulerit, vel vtrique codices habent, attule-
rit, palam est, eam tuam permanere. Planè, si longiore
tempore fundo vicini tui hazent, arboreque quas tecum
traxerit, in eum fundum radices egerint: ex eo tempore vi-
dentur vicini fundo acquisita esse. Insula autem, quæ in
medio flumine interdum nascitur, hoc est, apparet, eorum
efficitur, qui vtriusque e regione propè ripam fluminis præ-
dia habuerint, & inter eos est æqualiter diuidenda. Quod
si ex vna parte fluminis propè ripam multi habeant præ-
dia, quæ diuersis insulæ partibus e regione respondeant:
tunc dimidia pars insulæ inter eos est distribuenda. Si ve-
rò insula vni parti fluminis fuerit propinquior, tota perti-
net ad eum, vel ad eos, qui e regione propè ripam prædia
habuerint.] Instit. de Rerum diuision. §. Insula. Deinde
ibidem. §. Quæ si naturali, ex eadem lege Aded, subjicit Iu-
stinianus Imperator: [Quod si naturali alueo in vniuersum
detracto, flumen ad aliam partem fluere coperit, prior
quidem alueus eorum est, qui propè ripam prædia possi-
dent, pro modo scilicet latitudinis cuiusque agri, quæ lati-
tudo propè ripam sit. Nouus autem alueus eius iuris esse in-
cipit, cuius & ipsum flumen est: id est, publicus publici iu-
ris gentium. Quod si post aliquod tempus ad priorem al-
ueum reuertum fuerit flumen, rursus nouus alueus eorum
esse incipit, qui propè ripam eius prædia possederint. Alia
sanè causa est, si cuius totus ager inundatus fuerit neque e-
nim inundatio, fundi speciem commutat, & ubi id, si re-
cesserit aqua, palam est, tunc fundum eius manere, cuius &
fuit.] Sic ibi.

Præterea dominium rerum acquiritur etiam iure gen-
tium siue naturali, cum quis ex aliena materia speciem
aliquam suo nomine fecerit. l. Aded citata, & in In-
stit. de Rerum diuision. §. Cum ex alieno, legimus, Iulio
questionem inter veteres Iuriconsultos Sabimianos,
& Proculianos, uter esset dominus, An is qui fecerit, an
is qui fuerit materiz dominus. Hærua & Proculus puta-
runt, dominum esse qui fecerit, quia quod factum est, an-
tea nullius fuerat. Sabinus & Cassius magis naturalem ra-
tionem efficere dixerunt, ut qui materiz dominus fuerit
idem quoque eius, quod ex eadem materia fit, dominus sit,
quia sine materia nulla species effici possit, velut cum quis

ex alienis visis, aut oliuis, aut speciebus vinum, aut oleum, aut
frumentum confecerit, aut ex alieno auro, vel argento, vel
ære, vas aliquod, vel ex alieno vino & melle mulsum
miscuerit; vel ex alienis medicamentis emplastrum com-
posuerit, vel ex aliena lana vestem effecerit, vel ex alienis
tabulis nauem, vel armarium, vel sublella fabricauerit, &
placuit, inquit, cum Caio Iuriconsulto, Iustiniano Imper-
atori media sententia existimantium, si ea species ad prio-
rem, & rudem materiam reuerti possit, eum videri domi-
num esse, qui materiz Dominus erat, quod Sabinus &
Cassius senserunt. Si non possit reuerti, verius esse, quod
Neruz & Pocolo placuit. ut, ecce vas confiatum potest ad
rudem materiam æris, vel argenti, vel auri reduci. Vinum au-
tem, vel oleum, aut frumentum ad vvas, vel oliuas, vel spi-
cas reuerti non potest, ac nec mulsum quidem ad vinum &
mel resoluui potest, aut emplastrum ad medicamenta. Quod
si partim ex sua materia speciem aliquam fecerit quis, veluti
ex suo vino, & alieno melle mulsum miscuerit, aut ex
suis, & alienis medicamentis emplastrum, aut ex sua lana
& aliena vestimentum fecerit, dubitandum non est, hoc ca-
su eum esse dominum, qui fecerit, cum non solum operam
suam dederit, sed & partem eiusdem materiz præstiterit.
Hactenus Iustinianus Imp. ex Caio Iuriconsulto, & ex
Callistrato in l. Læcus. §. Sa ero meo, & Paulo in l. In omni-
bus. & in l. Sed si ex meis, & Pomponio in l. Quicquid. ff. De
Acquir. rer. domin.

Acquirunt etiam dominium rei per accessionem: quæ
fit, quando res aliena rebus nostris accedit per humanum
laborem, & industriam. Instit. de rer. diuision. §. Si tamen alie-
nam, ubi dicitur: [Si tamen alienam purpuram vestimento
suo quis intexuerit, licet preciosior sit purpura, tamen ac-
cessionis vice cedit vestimento, qui dominus fuit purpuræ,
aduersus eum qui surripuit, habet actionem, & condi-
tionem, siue ipse sit qui vestimentum fecit, siue alius.
Nam extinctæ res licet vindicari non possint, condici
tamen à libris, & quibusque aliis possessoribus pos-
sunt.] Sic ibi.

Si roges, an res aliena fiat nostra per accessionem bonæ,
vel male fide factam? Respondeo, fieri nostram, quia siue
bonæ fide purpuram alienam intexuerit quis suo vestimen-
to, quia credidit esse suam, siue malæ fide, quia nouit esse a-
lienam, in vtroque euentu prior dominus purpuræ amittit
dominium: habet tamen aduersus eum, qui id bonæ fide fe-
cit, conditionem siue causam, vel etiam actionem ad ex-
hibendum. l. i. ad finem. ff. De conditione sine causa, & l.
Gemma. ff. Ad exhibendum: & aduersus eum, qui malæ fide
purpuram intexit, habet furti actionem ad pernam, & con-
ditionem furtiuam ad rem ipsam persequendam, adeo, ut
vna actio alteram non tollat, aut perimat, cum huiusmodi
actiones ex diuerso fonte & principio oriuntur. Instit. de Ac-
tion. §. ex maleficio, & §. Sic itaque discretis. Quoniam est
is qui intexit vestimento suo purpuram alienam, domi-
nium acquisierit eius, si tamen tamen commisit, eo ipso, quod
malæ fide purpuram alienam accepit, etiam antequam suo
vestimento coniungeret. Actio autem semel nata non po-
test extinguï facti delinquentis. Vnde in l. Sed si ex meis. ff.
De Acquir. rer. dom. §. in quibus, Paulus Iuriconsul. ait, [In
quibus propria qualitas rei spectaretur, si quid additum es-
set, toto cedit, ut statua pes, vel manuis, scypho fundus, aut
ansa, lecto fulcrum, nauis tabula, ædificio exmentum: tota
enim eius sunt, cuius antea fuerant.]

Præterea, iure gentium, siue naturali, rerum dominium
acquirunt per materiarum confusionem: quoniam si
duorum dominorum materiz sint confuse siue casu fortui-
to, siue voluntate ipsorum, corpus quod ex confusione fit,
commune est vtriusque: voluntate quidem ipsorum, si ita
mutuo consensu facta est confusio: si casu fortuito, tunc
nemini casus imputatur. Instit. de Rerum diuision. §. 1.
Duorum, habetur sic: [Si duorum materiz voluntate do-
minorum confuse sint, totum id corpus, quod ex confusio-
ne fit, vtriusque commune est, veluti si qui vna sua con-
fuderint, aut massas argenti, vel auri confauerint.]

diuersæ materiae sunt, & ob id propria species facta sit, forte ex vino, & melle, & vino mulsum, aut ex auro, & argento electrum, idem ius est, nam & hoc casu communem esse specie. Quod si fortuito, & non voluntate dominorum confusa fuerint, vel eiusdem generis materiae, vel diuersæ, idem ius esse placuit. Sic ibi.

Acquiritur etiam dominium per commixtionem specierum, si voluntate Domini facta sit. *Instit. de Rerum diuis.* §. *Quod si frumentum*, ubi sic habetur: [Quod si frumentum Tiri frumento tuo mixtum fuerit, si quidem voluntate vestra, commune est, quia singula corpora, id est, singula grana, quæ cuiusque propria fuerint, consensu vestro communicata sunt, ut si casu id mixtum fuerit, vel Titus immiscuerit sine tua voluntate, non videtur commune esse, quia singula corpora in sua substantia durant. Sed nec magis in istis casibus commune sit frumentum, quam grex intelligitur esse communis, si pecora Tiri tuis pecoribus mixta fuerint: sed si ab alterutro vestrum totum id frumentum retineatur, in rem quidem actio pro modo frumenti cuiusque competit; arbitrio autem iudicis continetur, ut ipse arbitretur quale cuiusque frumentum fuerit.] Sic ibi Iustinianus Imperator;

Porro commixtio differt à confusione: nam ea dicuntur confundi, quæ postquam confusa sunt, nouam patiuntur speciem, ut vinum & mel proprie confunduntur, quia aliam liquoris speciem gignunt, videlicet mulsum: ea verò commiscere dicuntur, quæ ita confunduntur, ut non transferantur in nouam speciem, sed retineant priorem. Et oritur secunda differentia, ut quæ confusa sunt, siue casu, siue voluntate dominorum, communia fiant: at quæ commiscuntur casu, communia non fiunt.

Præterea dominium acquiritur iure gentium per ædificationem. *In l. Ad eo quidem. §. Cum in suo. ff. de Acquirend. rer. dom.* Sic habetur: *Cum in suo solo aliquis ex aliena materia ædificauerit, ipse dominus intelligitur ædificij, quia omne quod ædificatur, solo cedit.* Nec tamen ideo is, qui materiae dominus fuerit, desit dominus eius esse: sed tantisper neque vindicare eam potest, neque ad exhibendum de ea agere propter legem 12. Tabularum, quæ cauetur ne quis lignum alienum edibus suis inuinctum eximere cogatur, sed duplum pro eo præster per actionem, quæ vocatur De signo inuincto. Appellationem autem signi omnia materiae significantur, ex quibus ædificia fiunt. Ergo si aliqua causa dirutum sit ædificium, poterit materiae dominus tunc eam vindicare, & ad exhibendum agere.]

Idem habetur *in Instit. de Rerum diuis. §. Cum in suo.* Et subiunguntur ibidem Caius Iuriconsultus, & Iustinianus Imperator. Ex diuerso, si quis in alieno solo, ex sua materia ædificauerit, illius sit ædificium, cuius & solum est: & si sit alienum solum esse, sua voluntate amississe proprietatem materiae intelligitur. Itaque ne diruto quidem ædificio, vindicatio eius materiae competit. Certè si dominus solo, ædificium petat, nec soluat pretium materiae, & mercede fabricorum, poterit per exceptionem doli mali repelli, utique si nescit qui ædificauerit, alienum esse solum, & tanquam in sua bona fide ædificauerit. Nam si scit, potest culpa obici, quod temerè ædificauerit in eo solo, quod intelligeret alienum. Legis igitur sententia est, quando quis ex sua materia ædificauerit bona fide, nesciens solum esse alienum, constitutus in possessione ædificij, habet exceptionem doli mali aduersus dominum soli postulantem ædificium, si materiae æstimationem, & fabricorum mercedes soluere recuset; quia nemo locupletari debet cum detrimento possessoris bonæ fidei. Sectus est, si mala fide ædificauerit: sibi enim imputet, quia sciens, & prudens in alieno solo ædificauerit. Pomponius Iuriconsultus *in l. Si supra. ff. de Acquirendo rerum Dominio.* Sic ait: [Si supra tuam parietem vicinus tuus ædificauerit, proprium eius id, quod ædificauerit, Labeo & Sabinus aiunt. Sed Proculus tuum proprium quemadmodum tuum fieret, quod in solo tuo alius ædificasset: quod verus est.]

Instit. de Rer. diuis.

Acquiritur etiam dominium rei per plantationem. Vnde idem Caius Iuriconsultus *in l. Ad eo quidem. §. Si alienam plantam. ff. de Acquir. rerum dom.* & Iustinianus Imperator *in Instit. de Rerum diuis. §. Si Titus*, sic loquuntur: Si alienam plantam in meo solo posuero, mea erit. Ex diuerso, si meam plantam in alieno solo posuero, illius erit. Si modo utroque casu radices egerit: ante enim quam radices egerit, illius permanet, cuius & fuit. Hoc conueniens est, si vicini arbor ita terram meam presierit, ut in meum fundum radices egerit, meam effici arborem. Rationem enim non permittit, ut alterius arbor intelligatur, quam cuius in fundo radices egisset. Et ideo prope confinium arbor posita, si etiam in vicino fundo radices egerit, communis est. Et in l. Pro regione cuiusque prædij. Sed est in confinio lapis nascatur, & sit pro indiuiso communia prædia, tunc erit lapis pro indiuiso communis, si terra exemptus sit. Et in l. Quæ ratione. ff. Eodem Tit. dicitur, [Quæ ratione plantæ, quæ terra coalescunt, solo cedunt, eadem ratione frumenta, quæ lata sunt solo cedere intelliguntur.]

At verò idem Caius Iuriconsultus *in l. Quæ ratione. §. Litteræ*, subiicit: [Litteræ quoque licet autæ sint, perinde chartis membranisque cedunt, ac solo cedere solent, ea, quæ ædificantur, aut seruantur, ideoque si in chartis membranisque tuis carmen, historiam, vel orationem scripsero, eius operis non ego, sed tu dominus esse intelligeris. Sed si a me petas tuos libros, tuasve membranas, nec impensas scripturæ soluere velis, potero me defendere per exceptionem doli mali, utique si bona fide earum chartarum possessionem nactus sim.] Idem dicit Iustinianus Imperator *in Instit. de Rerum diuis. §. Litteræ.*

Quid autem si quis in alienis tabulis aliquid depinxerit? An sicut quod scribitur, cedit chartis vel membranisque, quod pingitur, cedit tabulis? Respondet idem Caius Iuriconsultus *in ead. l. Quæ ratione. §. Sed non ut litteræ*, sic inquiens: [Sed non ut litteræ chartis membranisque cedunt, ita solent picturæ tabulis cedere, sed ex diuerso placuit tabulas picturæ cedere.] Idem ait Iustinianus Imperator *in Instit. de Rerum diuis. §. Si quis in aliena tabula*: quia naturali ratione preciosis semper debet cedere vilis, at constat picturam esse tabula preciosior: ergo non pictura tabulæ, sed tabula picturæ cedit. At verò scripturæ semper est preciosior charta, vel membrana, ergo chartæ, vel membranæ scripturæ cedit, non contra.

Iure quoque gentium acquiritur dominium per traditionem rei non quidem nudam, sed talem, ut per eam is qui tradit, in animo habeat in accipientem transferre dominium. *In l. Ad eo quidem. §. Hac quoque res.* [Hæc quoque res, ait Caius Iuriconsultus, quæ traditione nostra fiunt, iure gentium nobis acquiruntur. Nihil enim tam conueniens naturali æquitati, quam voluntatem Domini volentis rem suam in alium transferre, ratam haberi. Nihil autem interest utrum ipse dominus per se tradat alicui rem, an alius: quæ ratione si cui libera negotiorum administratio ab eo, qui peregrè proficiscitur, permilla fuerit, & is ex negotiis rem vendiderit, & tradiderit, facit eum accipientis.]

Si roges, An sine traditione voluntas nuda domini sufficiat ad dominium rei transferendum? Respondet idem Caius Iuriconsultus, *ibi idem* sufficere aliquando, veluti si rem quam commodauit, aut tibi locauit, aut apud te depositam, vendidero tibi: licet enim ex ea causa tibi eam non tradiderim, eo tamen quod parior eam ex causa emptionis apud te esse, tuam efficio. Item si quis merces in horreo repositas vendiderit, simul atque claves horrei emptori tradiderit, transfert proprietatem mercium ad emptorem. Idem *in Institution. de Rerum diuis. §. Interdum etiam, Co. §. Item si quis.* Et sciendum est, præter hæc duo exempla, esse etiam alios modos scilicet eundem traditionis, quibus dominium transfertur, veluti si acerrum lignorum emerit, & eum venditor

C 3

tolle-

tollere me iussent, simul et custodia à me posita fuerit, mea ligna censentur. *l. Quarrundam ff. De acquirend. possession. vel si res emptas contignet emptor. l. Quid si ff. de Periculo, & commo. rei vendita.* Aut si res sit in conspectu, & venditor editiore loco dicat se vacuam possessionem tradere, statim dominium transferri intelligitur. *l. Quod meo. §. Si venditor em. ff. De Acquirend. possess.*

Acquiritur dominium rei iure quoque gentium per contractum, siue quasi contractum, videlicet per venditionem, donationem, permutationem, mutuum: nisi quod iure civili iuxta leges 12. Tabularum constituit, ut per venditionem non transferatur dominium ad emptorem nisi pretio soluto, vel habita fide de pretio soluendo, hoc est, dato pignore, vel fideiussore. *Instit. de Rerum diuis. §. Vendita.*

Ultimò. iure gentium, siue naturali nascimur dominium fructuum, quos percipimus ex re aliena, quam bonâ fide possidemus. *Instit. de Rerum diuis. §. Si quis à non domino, sic legimus.* [Si quis à non domino, quem dominum esse crediderit, bonâ fide fundum emerit, vel ex donatione, aliâve qualibet iusta causa à re bonâ fide acceperit: naturali ratione placuit fructus, quos percipit, eius esse pro cultura, & cura. Et ideo si postea dominus superuenient, & iundum vendiderit, de fructibus ab eo consumptis agere non potest. Et verò, qui alienum fundum sciens possederit, non idem concessum. Itaque cum fundo etiam fructus, licet consumpti sint, cogitur restituere.] Idem in *l. Bonâ fidei. ff. De Acquirend. rer. domin.* Paulus Iuriconsultus sic ait: [Bonâ fidei emptor non dubiè percipiendo fructus etiam ex alienare suos interim facit, non tantum eos, qui diligentia, & opera eius protulerunt, sed omnes: quia quod ad fructus attinet, loco domini pene est. Denique etiam prius quam percipiat, statim ubi à solo separant, sunt bonâ fidei emptoris: sicut nec interest ea res, quam bonâ fide emi, longo tempore capi possit nec ne: veluti si pupilli sit, aut vi possessa, aut prædii contra legem repetundarum donata, ab eoque alienata sit bonâ fide emptori. In contrarium queritur, si eo tempore, quo mihi res traditur, purem vendentis esse, quia perseuerat per longum tempus capio, an ante meos fructus faciam. Puto, verendum nè non sit bonâ fidei possessor, quamvis capiat: hic enim ad ius, id est, captionem, illud ad factum pertinere, ut quis bonâ, aut malâ fide possideat. Nec contrarium est, quod longum tempus currit: nam è contractio is, qui non potest capere propter rei vitium, fructus suos facit, & omnium fructus sunt in fructu, & ideo ad bonâ fidei emptorem pertinent, etiam si prægnantes venierint, vel subrepta sint. Et sanè quia lac suum faciat, quamvis plenis vberibus venierint, dubitari non potest. Idemque in lana iuris est.]

Per quos rerum Dominium nobis acquiratur.

CAP. XV.

EXSTAT Titulus in Institutionibus Iustiniani Imperatoris: Per quas personas nobis acquiratur. Et quæ eumque in toto eo Titulo Iustinianus Imperator tradidit, accepit ex Cajo Iuriconsulto in *l. Acquiratur. ff. de Acquirend. rerum domin.* ubi dicit in hunc modum: [Acquiratur nobis non solum per nosmetipsos, sed etiam per eos, quos in potestate habemus,] hoc est, ut exponit Glossa, per filios familias, & seruos. Item, inquit Caius, per seruos, in quibus usufructum habemus. Item per homines liberos, & seruos alienos, quos bonâ fide possidemus. Et deinde subiicit: [Igitur quod serui nostri ex traditione nascuntur, siue quid stipulentur, vel ex qualibet alia causa acquirant, id nobis acquiratur. Ipse enim, qui in potestate alterius est, nihil suum habere potest: Ideoque si hæres institutus sit, nisi nostro iussu, adire hæreditatem non potest. Et si libertibus nobis adierit, hæreditas nobis acquiratur, perin-

de atque si nos ipsi hæredes institui eilemus, & his convenienter legatum, scilicet nobis per eundem acquiratur,] sic ille.

Quæres, quo modo nobis acquiratur per seruos, in quibus tantummodo usufructum habemus. Respondet idem Caus in eadem lege. §. De iis autem: [De iis autem seruis, inquit, in quibus tantum usufructum habemus, ita placuit, ut quicquid ex re nostra, vel ex operis suis acquirant, id nobis acquiratur: Si quid verò extra eas causas persecuti sunt, id ad dominum proprietatis pertineat. Itaque si is seruus hæres institutus sit, legatumve quid, aut ei donatum fuerit, non mihi, sed domino proprietatis acquiratur. In *l. Fructuario. ff. eod. Titu.* Paulus ait: [Fructuario hæreditas acquiri non potest: quod in operis serui hæreditas non est.]

Si roges item, quomodo nobis acquiratur per homines liberos, aut seruos alienos, quos bonâ fide possidemus? Respondet idem Iuriconsultus ibidem: [Idem placet de eo, qui à nobis bonâ fide possidet, siue liber sit, siue seruus alienus. Quod enim placuit de usufructuario, idem probatur etiam de bonâ fidei possessore. Itaque quod extra duas istas causas acquiratur, id vel ad ipsum pertinet, si liber est, vel ad dominum eius, si seruus est. Idem habetur ex Pomponio in *l. Liber homo, & ex Vlpiano in l. Qui bonâ fidei. ff. eod. Titu.*

Dubiæ item quæstionis est, quamdiu seruus alienus acquiratur ei, à quo bonâ fide possidet? Respondet Vlpianus in lege citata, [Qui bonâ fide, tamdiu inquit, acquiratur ei, quamdiu bonâ fide seruit. Ceterum, si eo perit serue, eum alienum esse, vel liberum, videamus an ei acquiratur? Quæstio in eo est, utrum initium spectemus, an singula momenta spectemus.]

Præterea in *l. Acquiratur. §. Bonâ fide habetur.* [Bonâ fidei possessor cum viuceperit seruum, quia dominus, eodem modo sit, ex omnibus causis, per cum sibi acquirere potest usufructum: eius verò usufructu seruum non potest. Primum, quia non potest, sed habet ius venendi, sciendi. Deinde, quia scit seruum alienum esse,] & in *l. Si seruus. ff. eod. Titu.* ex Pomponio, sic dicitur: [Si seruus meus cum tibi bonâ fide seruiret, rem emisset, traditaque ei esset, Proculus ait, nec meam non fieri, quia seruum non possidebat, nec tuam, si non ex re tua sit parata, sed si liber bonâ fide tibi seruientis emerit, ipse fieri.] Et *l. Etiam furuius. ff. Eodem Titu.* ex Iuliano legitimus, etiam furuos seruos bonâ fidei emptori acquiri, quod ex lege eius stipulator, aut per traditionem accepit. Hæc ibi.

Tertiò queritur, An per procuratorem nobis dominium acquiratur? Respondet, acquiri. *l. §. Per procuratorem. ff. de Acquir. Possession.* Paulus ait: [Per procuratorem, tutorem, curatoremve nobis acquiratur. Cum autem suo nomine nacti fuerint possessionem, non cum ea mente, ut operam dumtaxat suam accommodarent nobis, non possunt acquirere.] Sic ille. Vnde quæ ratione possunt procurator, tutor, curator, nobis possessionem acquirere, eadem ratione dominium nobis acquirere queunt. Et *l. Qui mihi. §. Na est. ff. ab Vlpiano dicitur:* [Na est procuratori meo hoc animo rem tradidit quis, ut mihi acquirat, ille quasi sibi acquiratur acceperit, nihil agit in sua persona, sed mihi acquirat.] (sensus legis est) Rem donatam procuratori meo, ut eam mihi acquirat, si is eam acceperit, quasi sibi acquiratur, mihi acquiri, non illi. Vnde in eadem lege habetur: [Qui mihi donatum volebat seruum communi meo, & Titij rem tradidit seruum, vel sic accepit quasi locio id acquiratur, vel sic, quam mihi, & socio meo acquiratur, mihi tamen acquiri.]

Quartò queritur, An si is, cui liber homo seruiret, & ita decesserit, & ei hæres existerit, qui liberum eum esse sciat, aliquid per eum acquirat? Respondet, minime, quia hæres ciuimodi non est bonæ fidei possessor. In *l. Quæstionem. ff. de Acquirend. rerum domin.* ex Africano sic habetur: [Quæstionem est, si is, cui liber homo bonâ fide seruiret, decesserit, eique is hæres ex-

istitit,